

Uzasadnienie wniosku w sprawie nadania imienia

Szkole Podstawowej w Ożarowie

imienia Anny i Andrzeja Nowaków

Szkoła Podstawowa w Ożarowie to placówka o bardzo bogatej tradycji. Wkrótce obchodzić będziemy setną rocznicę jej istnienia. W roku 2008/2009 społeczność szkolna podjęła działania zmierzające w kierunku nadania imienia szkole. Posiadanie patrona sprawia, że placówka zyskuje swoistą tożsamość, która wyróżnia ją spośród innych. 1 czerwca 2009 roku decyzją uczniów, rodziców, pracowników szkoły oraz mieszkańców Ożarowa i Ługowa kandydatem na patrona został wybrany Andrzej Nowak. Wkrótce po tym jednogłośnie podjęto decyzję, by szkoła nosiła imię Anny i Andrzeja Nowaków. Wybór takich patronów wynikał ze świadomości ogromnej roli, jaką pełni szkoła w procesie zachowania i przekazywania historii regionu, pamięci o ludziach zasłużonych dla naszej „małej Ojczyzny”. Jest również wyrazem wdzięczności dla wszystkich, dzięki którym szkoła w Ożarowie istnieje i rozwija się od blisko stu lat. To dzięki tej społeczności nigdy nie zabrakło starań o zapewnienie właściwych warunków materialnych i duchowych dla wszechstronnego rozwoju młodego pokolenia.

Anna i Andrzej Nowakowie byli nauczycielami. Do szkoły w Ługowie trafili w 1934 roku. Andrzej Nowak został jej kierownikiem. Równocześnie podjął starania o budowę nowej szkoły w Ożarowie. Był bardzo zaangażowany w te prace. Dzięki jego operatywności w przeciągu trzech lat powstał nowoczesny, jak na owe czasy, budynek, a lekcje w nowej szkole rozpoczęły się 1 września 1937 r.

Podczas II wojny światowej Anna i Andrzej Nowakowie nie zaprzestali działalności pedagogicznej, prowadzili tajne nauczanie. Należeli do AK, a ich mieszkanie w szkole było punktem kontaktowym dla oddziałów Zapory. Tu często odbywały się spotkania, narady. Na strychu szkoły w specjalnej skrytce, którą wykonano podczas montażu dachu, przechowywano broń, tajne dokumenty, tam również ukrywał się cichociemny, por. Stanisław Jagielski ps. „Siapek”.

7 grudnia 1943 r. Niemcy przeprowadzili obławę na terenie wsi Ługów. Jedną z osób wyznaczonych do aresztowania był Andrzej Nowak. Pod jego nieobecność w domu hitlerowcy aresztowali jego żonę i ukrywającego się w ich mieszkaniu Stanisława Jagielskiego. Anna Nowak została przewieziona do katowni gestapo „Pod Zegarem” przy ulicy Uniwersyteckiej. Była tam więziona, wielokrotnie przesłuchiwana i poddawana

okrutnym torturom. Na skutek odniesionych obrażeń trafiła na Zamek do więziennego szpitala.

Helena Gogolewska, jedna z więźniarek, w ankiecie więźnia Zamku, napisała o Annie Nowak:

Jako młoda osoba pamiętam: był to dla mnie ogromny wstrząs psychiczny, kiedy moje współwięźniarki były przywożone do celi z badań . Ciała ich były podobne do czarnej ziemi, o zastygłej krwi i nieprzytomne. Na skutek bicia i zmasakrowania w ten sposób, że ciało odchodziło od kości, nauczycielka nazwiskiem Nowak zmarła w okrutnych męczarniach w szpitalu więziennym.¹

Anna Nowak pomimo tortur nie wydała nikogo, zmarła 17 kwietnia 1944 roku. Jest pochowana w zbiorowej mogile więźniów Zamku przy ulicy Unickiej w Lublinie.

Po wojnie Andrzej Nowak nadal kierował szkołą w Ożarowie. Od początku swojej pracy na terenie Ożarowa i Ługowa dał się poznać jako wielki społecznik żywo zaangażowany w sprawy mieszkańców. Dzięki jego staraniom powstało Kółko Rolnicze, wybudowano remizę strażacką w Ługowie, utwardzono drogę i doprowadzono prąd do gospodarstw.

Mieszkańcy podkreślają, że chętnie wszystkim służył pomocą i radą. Osobiście składał dokumenty dzieci do szkół ponadpodstawowych, pisał pisma urzędowe, udostępniał swoją dobrze wyposażoną apteczkę, a nawet dawał zastrzyki chorym. Był dobrym kierownikiem, a zarazem gospodarzem szkoły, niejednokrotnie sam wykonywał prace w jej otoczeniu, gromadził fundusze na wyposażenie.

Nie należał do żadnej partii, pomimo wielu nacisków ze strony władz komunistycznych. Był radnym w Gminie Jastków, działał w zarządzie Straży Pożarnej.

Andrzej Nowak pracował czynnie jako nauczyciel przez 49 lat (w tym 40 lat w Ługowie i Ożarowie). 31 sierpnia 1972 roku odszedł na emeryturę. Był wielokrotnie odznaczany między innymi: Złotą Odznaką ZNP, Odznaką Tysiąclecia Państwa Polskiego, Medalem Komisji Edukacji Narodowej, Złotym Medalem za Zasługi dla Pożarnictwa.

Zmarł 20 października 1977 roku. Został pochowany na cmentarzu w Garbowie.

Pomimo upływu lat pamięć o Annie i Andrzeju Nowakach jest ciągle żywa. Mieszkańcy Ożarowa i Ługowa wspominają ich z wielką sympatią, podkreślają zasługi dla lokalnej społeczności, stawiają za wzór do naśladowania młodym pokoleniom.

¹ A. Lewtak, *Stanisław Marian Jagielski Cichociemny ps. „Gacek” „Siapek” 1919-1944*, Puławy 2001, s. 23.

Od momentu wyboru kandydatów na patronów szkoły podejmowano wiele działań, mających na celu zgromadzenie wiadomości o Annie i Andrzeju Nowakach. Nawiązano współpracę z rodziną, zbierano dokumenty, fotografie, przeprowadzano wywiady, organizowano spotkania z kombatantami. Bardzo cenna okazała się pomoc organizacji Zaporczyków i pana prof. Jana Konefała (zaowocowała ona m.in. powstaniem pracy licencjackiej na temat historii naszej szkoły oraz podjęciem naukowego opracowania biografii i działalności Anny i Andrzeja Nowaków).

28 maja 2012 roku odbyła się prezentacja projektu edukacyjnego „Nasz Patron”. W ramach projektu uczniowie pod kierunkiem nauczycieli przygotowali prezentację multimedialną na temat patronów, książkę „Anna i Andrzej Nowakowie” z opracowaną biografią oraz wspomnieniami rodziny i mieszkańców, wystawę fotografii i dokumentów związanych z patronami, wystawę prac plastycznych „Patron w moich oczach”, prace literackie (wiersze, opowiadania). Sekcja dziennikarska wydała specjalny numer gazetki szkolnej poświęconej patronom.

Projekt był również okazją do pogłębienia wiedzy o naszym regionie. Zaprezentowano wytwory rękodzieła, wystawę fotograficzną „Ozarów i Ługów w starej pocztówce”, przygotowano i zaprezentowano przedstawienie „Ocalić od zapomnienia” oraz przypomniano dawne zabawy naszych babć i dziadków.

W obecnym roku szkolnym realizowany jest projekt „Pogłębiamy wiedzę o naszych patronach”. Nauczyciele wspólnie z rodzicami i mieszkańcami podejmują również wiele działań związanych z organizacją uroczystości nadania imienia szkole.

Przyjęcie takich patronów pozwala oprzeć działania wychowawcze szkoły na następujących wartościach: patriotyzm, uczciwość, poświęcenie, zaangażowanie społeczne, otwartość na potrzeby drugiego człowieka. Tym zasadom wierni byli przez całe swoje życie Anna i Andrzej Nowakowie. Ich postawę najtrafniej odzwierciedlają słowa bł. Jana Pawła II „Człowiek jest wielki nie przez to, co posiada, lecz przez to kim jest; nie przez to, co ma, lecz przez to, czym dzieli się z innymi”.

Opracował zespół ds. nadania imienia szkole